

**KOMUNITNÝ PLÁN ROZVOJA
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE MÝTO POD ĎUMBIEROM
(2011 – 2016)**

Vážení spoluobčania,

obec Mýto pod Ďumbierom v priebehu posledných mesiacov vypracovala významný strategický dokument – Komunitný plán rozvoja sociálnych služieb na roky 2011 – 2016. Tento dokument ako výsledok spoločnej práce a úsilia obsahuje súhrnné informácie o sociálnych službách a pláne ich ďalšieho rozvoja v našej obci.

S vašou pomocou sme dokázali odhaliť východiskový stav, identifikovať potreby občanov a stanoviť ciele a priority budúceho rozvoja sociálnych služieb v obci.

Dovoľte mi poďakovať sa všetkým, ktorí sa na vytvorení tohto dokumentu podieľali, hlavne členom pracovnej skupiny, ale aj všetkým obyvateľom obce, ktorí tento dokument svojimi pripomienkami a podnetmi pomáhali vytvárať. Komunitný plán bude v našej obci slúžiť na skvalitnenie života a zvýšenie kvality poskytovaných služieb.

Ing. Roman Švantner
starosta obce
Mýto pod Ďumbierom

OBSAH

Príhovor starostu	
Stručná história obce	4
1. Úvod - vymedzenie problematiky	5
1.1 Komunita a komunitné plánovanie sociálnych služieb	6
1.2 Čo sú sociálne služby	7
1.3 Účastníci procesu komunitného plánovania	7
1.4 Použitá terminológia	8
1.5 Zhrnutie	10
2. Analytická časť	11
2.1 Sociálna analýza obce	11
2.1.1 Základné demografické údaje o obci Mýto pod Ďumbierom a jeho obyvateľoch	11
2.1.2 Analýza základných demografických prvkov obce	13
2.2 Analýza súčasného stavu sociálnych služieb	14
2.3 Analýza požiadaviek obyvateľov obce	18
2.4 SWOT analýza sociálnej oblasti	20
2.5. Zhrnutie	22
2.6. Financovanie	22
3. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	24
3.1 Vyhodnocovanie a plnenie komunitného plánu sociálnych služieb	26
4. Záver	27
Pramene a zdroje tvorby a spracovania Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Mýto pod Ďumbierom	28
Príloha	

Stručná história obce Mýto pod Ďumbierom

Obec leží na južnom svahu strednej časti Nízkych Tatier v doline Štiavničky. Na severovýchode a východe obec hraničí s katastrom mesta Brezno, na juhu s obcou Valaská a na západe s obcou Bystrá. Osadu založili baníci, ktorí pre kráľovské mesto Brezno a pre kremnickú mincovňu ťažili drahé kovy a pre huty železo. Obec sa v písomných pamiatkach spomína ako osada, ktorá patrila Breznu, ktoré dalo v úzkom údolí okolo potoka Štiavnička postaviť drevený domček, kde sa ľudia zastavili, oddýchli si a mestskému mýtnikovi zaplatili poplatok za vstup do chotára. Chodili sa sem občerstvovať aj miestni baníci, ktorí v Žlebe vymývali potočné zlato, alebo pálili uhlie v Uhlisku. Títo osadníci si začali postupne pripravovať podmienky aj pre svoje trvale bývanie. Postavili si domčeky a okolo nich začali obrábať pôdu a stávali sa tak aj roľníkmi.

Hoci sa história obce datuje od roku 1696, už 40 rokov pred týmto dátumom sa uvádzalo, že osada má „40 duší“. Aj viacero iných dôkazov potvrdzuje, že Mýto tu bolo skôr ako sa stalo obcou. Napríklad v roku 1683, keď sa uprostred zimy z vyhnanstva vracali rektor breznianskeho gymnázia Ján Simonides a básnik Ján Milchovský, tu boli vládne a priateľsky privítaní. Ešte o rok skôr sa cez Mýto valili Thököliho vojská..... na tráme domu, ktorý v roku 1956 zvalili, sa nachádzal letopočet 1694. Takže obyvatelia tu boli už dávno pred oficiálnym uznaním obce. Z historických pamiatok stojí za zmienku predovšetkým rímskokatolícky kostol sv. Matúša z roku 1840, evanjelický kostol postavený v rokoch 1822-1828, kaplnka na Pohánskom z roku 1816, kováčska vyhňa postavená začiatkom 20 storočia.

Najväčší počet obyvateľov bol v roku 1940, takmer 1200. Po vojne obec zaznamenala najväčší rozmach, keď sa zrekonštruovalo takmer 88 percent rodinných domov. Postavila sa škola, požiarna zbrojnica, 8 penziónov, 2 hotely, 8 rekreačných zariadení a vyrástlo množstvo chát. V súčasnosti žije v obci 523 obyvateľov.

Mýto pod Ďumbierom, ako hovorí samotný názov, je skutočne pod Ďumbierom (2043 m n.m.), najvyšším vrchom Nízkych Tatier, no nielen pod ním. Zo severnej strany smerom k Mýtu, vybieha z nízkotatranského hrebeňa lesnatý Veľký Gápeľ, ktorý nad obcou klesá na výšku 936 m n.m. (Stupka). Zo západnej strany sa k Mýtu skláňa Horný Diel (842 m n.m.). Južným smerom je to Malý Gápeľ, ktorý končí zalesneným povrchom Zingoty (1170 m n.m.). Pod vrchom Šánske (847 m n.m.), ktorý patrí do Kráľovohorských Tatier, sa nachádza najrovinatejšia časť celého chotára – Pohansko. Na juhu treba ešte spomenúť zalesnený Diel (900 m n.m.), ktorý úzkou Frlajzovou dolinou ústi do obce a cez lúčnate svahy sa dvíha až ku Skalke (946 m n.m.) s televíznym vysielačom. V doline Štiavničky je minerálny prameň so zvýšeným obsahom železa.

1. Úvod – vymedzenie problematiky

NR SR 30.10.2008 schválila Zákon č. 448/2008 o sociálnych službách, ktorý v šiestej časti obsahuje ustanovenia o komunitnom rozvoji a komunitnom pláne v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Paragraf 83 Zákona o sociálnych službách ukladá obciam a mestám vypracúvať komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci s inými poskytovateľmi sociálnych služieb a prijímateľmi sociálnych služieb v územnom obvode obce (*mesta*).

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Ide vôbec o prvý koncepčný dokument sociálneho plánovania v obci Mýto pod Ďumbierom.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované aktivity je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny spracovalo v súlade so zákonom o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. národné priority rozvoja sociálnych služieb do roku 2013. V rámci týchto priorít sú stanovené:

- A. Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb
- B. Priority rozvoja sociálnych služieb

A. Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb:

1. Zabezpečenie práva občanov na sociálne služby
2. Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových alebo chýbajúcich služieb.

B. Priority rozvoja sociálnych služieb:

Priorita č. 1

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb.

Priorita č. 2

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Priorita č. 3

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb.

Priorita č. 4

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Ciele a priority stanovené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb majú podľa zákona o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov č. 448/2008 Z.z. následne rozpracovať obce vo svojich komunitných plánoch sociálnych služieb, majú prijať následné úlohy a opatrenia na zabezpečenie ich rozvoja. Tieto aktivity je potrebné zabezpečiť na základe analýzy poskytovaných služieb a tradícií svojho územia.

1.1 Komunita a komunitné plánovanie sociálnych služieb

Výraz „komunitný plán“ vznikol spojením slov komunita a plánovanie. Za „komunitu“ najčastejšie považujeme skupinu občanov, ktorí žijú v určitom územnom celku a majú medzi sebou rôzne sociálne väzby. „Komunita je tiež miesto, kde človek získava emocionálnu podporu, ocenenie a pomoc v každodennom živote“. (Matoušek 2003)

„Plánovanie“ je tvorba plánu, zámerov, cieľov - všetkého, čo chceme realizovať, uskutočniť, vytvoriť, zmeniť, rozvíjať, nahrádzať, doplniť a čo tvorí okruh plánovania. V oblasti sociálnych služieb je komunitné plánovanie chápané ako proces zmeny s rešpektovaním potrieb danej komunity. Je to proces v rámci ktorého sa komunita posúva zo súčasného naplňovania svojich potrieb k uspokojovaniu potrieb na takej úrovni, ktorá by komunite vyhovovala.

Komunitné plánovanie je otvorený aktívny proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadania najefektívnejšieho riešenia v oblasti sociálnych služieb. Komunitné plánovanie je spôsob, ako začať spoluprácu a vytvárať trvalejšie partnerstvá. Zapája všetkých, ktorých sa daná oblasť týka, v procese prevažuje dialóg a vyjednávanie, hľadajú sa nové kreatívne prístupy, dosiahnutý výsledok je prijatý a podporovaný väčšinou.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, ktorá umožňuje spracovávať rozvojové materiály v oblasti sociálnych služieb verejného života na úrovni obce, mesta i kraja. Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväziť:

- potreby občanov,
- potreby a možnosti poskytovateľov sociálnych služieb,
- možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na naplňovanie potrieb komunity.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb vychádza z faktu, že dominantnú úlohu pri dlhodobom riešení svojej sociálnej situácie má občan a jeho rodina. Úlohou obce je nielen poskytovať sociálne služby dané zákonom, ale aj vytvoriť podmienky pre fungovanie siete sociálnych služieb založené na reálnom dopyte a adresnom uspokojení potrieb občanov.

Sociálne služby majú pre občana zmysel iba ak sú dostupné z hľadiska:

- financií (podiel občana na úhrade nákladov)
- miesta (služba k dispozícii v danom území)
- času (poskytnutie možnosti využívať službu včasne, po vzniku potreby danej služby)
- bezbarierovosti (budovy, komunikácie)

Obec Mýto pod Ďumbierom si uvedomuje, že dobre fungujúca sociálna sieť služieb pre obyvateľov obce je potrebná z dôvodu možnosti zasiahnuť všade tam, kde sa človek z objektívnych príčin dostal do neriešiteľných situácií, alebo tam, kde je pomoc spoločnosti nevyhnutná. Zámerom obce je vytvoriť podmienky pre fungovanie systému sociálnych služieb, ktorý bude poskytovať kvalitné a dostupné služby pre občanov.

1.2 Čo sú sociálne služby

Sociálne služby predstavujú rôzne činnosti, ktoré sú určené na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, nevedia si sami zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov.

Sociálne služby sú odborné služby, zamerané na:

- prevenciu vzniku, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie osoby a rodiny (*t. j. ohrozenia života alebo zdravia osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie*),
- prevenciu sociálneho vylúčenia osoby a rodiny.

Sú nástrojom na realizáciu jednej z metód sociálnej práce a to komunitného plánovania, tvoria najrozsiahlejší obsah sociálnej politiky obce. Takéto dominantné postavenie sociálnych služieb vyplýva zo skutočnosti, že práve služby majú vychádzať z potrieb a z možností komunity obce a ich obyvateľov. Pojem „sociálne služby“ je na komunitnej úrovni chápaný širšie než na legislatívnej, nakoľko v sebe zahŕňa aj tzv. súvisiace – komunitné služby. V praxi a v živote komunity nie je možné striktno sociálne a komunitné služby od seba oddeliť. (*Nahálka, 2008*)

1.3 Účastníci procesu komunitného plánovania

V prípade sociálnych služieb sa jedná predovšetkým o užívateľov, poskytovateľov a zadávateľov, ale aj ďalšej verejnosti, ktorej je táto téma blízka.

Zadávatel' (objednávateľ) sociálnej služby je ten, ktorému zákon ukladá zabezpečiť sociálne služby pre obyvateľov územia, ktoré spravujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to práve obce. Zadávateľ sú zodpovedný za zaistenie poskytovania sociálnych služieb na príslušnom území. Vstupuje do procesu ako aktívny účastník, predovšetkým preto, že je garantom realizácie výstupov komunitného plánovania.

Poskytovateľ sociálnych služieb je ten, kto službu poskytuje, môže to byť obec, VÚC, fyzická osoba, podnikateľský subjekt, nezisková organizácia, organizácia zriadená obcou, organizácia zriadená samosprávnym krajom, organizácia zriadená štátom. Zákon o verejných službách rozoznáva verejných (obec, VÚC...) a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. Všetci poskytovatelia majú pri komunitnom plánovaní rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu.

Užívateľ (prijímateľ) sociálnych služieb je človek v nepriaznivej sociálnej situácii, pre ktorého sú sociálne služby určené. Sú to jednak občania, ktorí už služby dostávajú, ako aj tí, ktorí na ne čakajú. Ciele a zámery užívateľov majú pri komunitnom plánovaní rovnakú váhu ako ciele a zámery zadávateľov a poskytovateľov, ak nechceme rovno povedať, že by mali mať prioritu.

Vyhľadávanie, oslovenie a zapájanie užívateľov do práce v komunitnom pláne je

nenahraditeľná príležitosť ako získať informácie o potrebách jednotlivých sociálnych skupín o kvalite poskytovaných služieb, ako objaviť existujúce medzery v ich ponuke, ako aj nové zdroje na uspokojovanie ich potrieb.

Užívatelia služieb sa zapojením do komunitného plánu môžu podieľať na utváraní celkového systému sociálnych služieb, dostanú príležitosť presadzovať vlastné záujmy a ciele, príležitosť nadviazať novú spoluprácu, získať informácie o aktivitách, potrebách a trendoch v oblasti sociálnych služieb.

Verejnosť predstavujú všetci ďalší záujemcovia o danú oblasť, ktorým nie sú sociálne služby a ich spôsob fungovania a poskytovania ľahostajné. Verejnosť musí byť zároveň aj v prípade aktívneho nezapojenia sa do procesu komunitného plánovania priebežne zoznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánu. Cieľom je zabezpečiť prístup verejnosti k informáciám.

1.4 Použitá terminológia

Nepriaznivá sociálna situácia – je definovaná ako ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila dôchodkový vek,
- pre výkon opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných osôb,
- z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Komunitná práca - v oblasti poskytovania sociálnych služieb, je to podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia - je odborná činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebastačnosti fyzickej osoby rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluže, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb – je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Krízová sociálna situácia – je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby alebo rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

Sociálna pomoc – aktívna spoluúčasť sociálneho pracovníka a klienta pri riešení problémových situácií v živote klienta. Je určená občanom, ktorí sa dostali do situácie sociálnej odkázanosti a nemajú prostriedky, alebo schopnosti zabezpečiť sebe, alebo svojej rodine základné životné potreby.

Zákon túto situáciu definuje ako stav hmotnej a sociálnej núdze.

Hmotná núdza – je stav, keď príjem občana nedosahuje životné minimum ustanovené zákonom. V tomto prípade ide o situáciu chudoby, do ktorej sa najčastejšie dostáva občan, ktorý je dlhodobo nezamestnaný, nemá pracovný a ani iný príjem napr. dôchodok.

Sociálna núdza – je stav, keď si občan nemôže zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, domácnosť, alebo kontakt so sociálnym prostredím, najmä vzhľadom na vek, sociálnu neprispôsobilosť alebo stratu zamestnania.

Poskytovateľ sociálnych služieb - je subjekt, ktorý poskytuje sociálne služby v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách (ďalej „zákon o sociálnych službách“), a to ako:

- a) verejný poskytovateľ (t.j. obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou, právnická osoba zriadená alebo založená vyšším územným celkom),
- b) neverejný poskytovateľ (t.j. hlavne nezisková organizácia, občianske združenie, cirkevná organizácia, Slovenský červený kríž, resp. fyzická osoba).

Denný stacionár pre seniorov – ambulantná forma sociálnej starostlivosti - v tomto zariadení sa poskytuje sociálna služba ľuďom, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby a sú odkázaní na sociálnu službu v zariadení. Táto sociálna služba sa poskytuje len na určitý čas počas dňa a preto je dôležité, aby mali títo ľudia zázemie v rodine. Denný stacionár *poskytuje*: pomoc pri odkázanosti na inú osobu, sociálnu rehabilitáciu, sociálne poradenstvo a stravovanie, *zabezpečuje*: pracovnú terapiu a záujmovú činnosť. Zabezpečenie tejto služby je v pôsobnosti obce.

Zariadenia pre seniorov (ZpS) – ide o pobytové - rezidenčné zariadenie, poskytujúce seniorom dlhodobý pobyt. Podľa Zákona o sociálnych službách č.448/2008 pred tým existujúce domovy – penzióny pre dôchodcov prešli pod ZpS, umožňujú však obyvateľom vyšší štandard bývania s využitím samostatnosti občana v mnohých úkonoch. Táto sociálna služba môže byť poskytovaná len seniorovi v dôchodkovom veku, ktorý je odkázaný na pomoc inej osoby (v stupni odkázanosti II – VI) alebo ktorý potrebuje túto sociálnu službu z iných vážnych dôvodov. Poskytovanie alebo zabezpečenie tejto služby je v pôsobnosti obce. V zariadení pre seniorov sa poskytuje: pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí, zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Zariadenia opatrovateľskej služby (ZOS) – ide o rezidenčné zariadenie poskytujúce krátkodobé (maximálne trojmesačné) pobyty. Tieto zariadenia možno využiť ako odľáčovaciu službu, na ktorú má nárok aj občan, ktorého príbuzný na neho poberá opatrovateľský príspevok, službu môže odoberať v celkovej dĺžke trvania 30 dní za rok.

Terénna sociálna služba – ide o presun služieb čo najbližšie k občanovi (do jeho domova, bytu) a k jeho prirodzenému spôsobu života. *Je to ťažisková služba.*

Podporné služby – do podporných služieb patria (okrem iných služieb): 1.- **Denné centrum**, kde sa

poskytuje sociálna služba počas dňa osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom/vnučkou. Poskytuje sa sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa záujmová činnosť. 2.- **Odl'ahčovacia služba**, je poskytovaná osobe, ktorá opatruje osobu so zdravotným postihnutím. Táto služba zabezpečuje alebo poskytuje osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálnu službu počas obdobia v ktorom osoba ktorá opatruje nemôže opatrovanie vykonávať. Cieľom tejto služby je umožniť osobe ktorá opatruje, nevyhnutný odpočinok. Poskytuje sa na celé dni najviac 30 dní v kalendárnom roku. (Viac v zákone o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z., § 54, ods. 3)

Klient - prijímateľ sociálnej služby - je osoba, ktorá je v nepriaznivej sociálnej situácii a preto využíva sociálne služby podľa potreby.

1.5 Zhrnutie

Komunitný plán rozvoja sociálnych služieb je dokument komunity, týka sa všetkých jeho obyvateľov. Prináša im získanie takých druhov a foriem sociálnych služieb, ktoré obyvatelia naozaj potrebujú, ktoré im chýbajú, vnáša do komunity obyvateľov obce vyššiu informovanosť a vzájomné pochopenie všetkých zúčastnených.

Poslaním komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb je zaistenie dostupnosti služieb. V praktickom vyjadrení sa jedná o proces zmapovania a analýzy existujúcich sociálnych služieb ako aj zistenia a zadefinovania potrieb (*priorít*) občanov v oblasti sociálnych služieb, ktoré nie sú naplnené. Porovnaním týchto dvoch základných parametrov vychádzajúc z množstva finančných prostriedkov, ktoré obec na sociálne služby má, resp. plánuje v budúcnosti vynaložiť vzniká v procese stretnutí zadávateľov, poskytovateľov sociálnych služieb a s verejnosťou komunitný plán, ktorý je konsenzom medzi tým, čo je možné a tým, čo bolo označené ako potrebné, či prioritné.

2. Analytická časť

Analýza predstavuje východiská komunitného plánovania, ktoré vystupujú ako súhrn kvantitatívnych a kvalitatívnych znakov a charakteristík súčasného stavu na úrovni komunity. Majú analytický a hodnotiaci charakter, potvrdzujú opodstatnenosť potrieb a správnosť vytýčených cieľov.

2.1 Sociálna analýza obce

Predpokladom pre vytváranie dlhodobejšej stratégie obce je sociálna analýza, ktorá pomôže k lepšiemu poznaniu jej sociálnej problematiky. Je to zdroj informácií potrebný pre zabezpečenie a tvorbu služieb na mieru potrieb občanov, k presunu služieb čo najbližšie k občanovi a jeho prirodzenému spôsobu života, k zabezpečeniu finančných prostriedkov na pokrytie nákladov sociálnych aktivít.

2.1.1 Základné demografické údaje o obci Mýto pod Ďumbierom a jeho obyvateľoch

1. Názov obce	Mýto pod Ďumbierom	
Kód obce	508811	
Štatút obce	obec	
Okres	Brezno	
Kraj	Banskobystrický	
2. Základné demografické údaje	rok 2009	rok 2010
Počet obyvateľov k 1.januáru	524	523
Bez pobytu	0	0
Veková štruktúra obyvateľov		
V predproduktívnom veku	78	76
V produktívnom veku – 18 – 62 rokov	326	324
V poproduktívnom veku – nad 62 rokov	120	123
Počet sobášov	0	1
Počet rozvodov	1	0
Štruktúra obyvateľov starších ako 65 rokov		
65 - 69	32	
70 - 74	30	
75 - 79	21	
80 - 84	14	

85 - 89	9	
90 a viac	4	
Prirodzený pohyb populácie len ku vzťahu k obci Mýto pod Ďumbierom		
Počet narodení	3	
Počet úmrtí	8	
Prírastok – úbytok (+/-)	-5	
Mechanický pohyb populácie - migrácia		
Priťahovaní	13	7
Odstťahovaní	8	3
Migračný prírastok – úbytok (+/-)	5	4
Národnostné zloženie		
Podľa posledného sčítania obyvateľov		
Slovenská	517	
Rómska	0	
Ostatné	6	
Starnutie populácie komunity		
Priemerný vek obyvateľov obce	rok 2000	rok 2010
	40	45,49
Tendencie vývoja počtu obyvateľov (odhad)		
v roku 2011	úbytok	
v roku 2012	úbytok	
v roku 2013	úbytok	
v roku 2014	úbytok	
v roku 2015	úbytok	
v roku 2016	úbytok	
3. Sociálne ekonomické charakteristiky		
	rok 2009	rok 2010
Miera nezamestnanosti	15%	13%
Počet občanov so zdravotným postihnutím	30	31
Počet žiadateľov o obecný byt	1	0
Počet bezdomovcov	0	0
Výdavky komunity na sociálnu oblasť z rozpočtu	0/1857 klub.dôch.	140/1500 klub.d.
Ďalšie ukazovatele		
	rok 2009 (k 31.12.)	
Počet rodín s nezaopatrenými deťmi v obci	61	
Rodiny s deťmi 0-18 rokov, ktoré vyžadujú pomoc, aktuálna situácia (orientačný údaj)	5	
Nezamestnaní mladiství a absolventi škôl	9	
Počet rodín poberajúcich dávky v hmotnej núdzi	10	

Počet evidovaných pracovných príležitostí	0
Evidovaný počet nezamestnaných	31 z toho 9 žien

4. Počet osôb potrebujuúcich pomoc pri sebaobsluže

Vo vekovej kategórii 75 – 90 rokov - 3 obyvatelia obce v strednej závislosti

5. Zdravotne postihnutí občania, k 1. januáru 2010

Počet občanov so zdravotným postihnutím 31 čo je 5,92%

Školstvo:

Základná škola 1. - 4. ročník malotriedna

Počet tried / počet žiakov	šk.r.2005/06	šk.r. 2006/07	šk.r. 2007/08	šk.r. 2008/09	šk.r. 2009/10
2	21/3 Bystrá	19/2 Bystrá	16/0 Bystrá	15/4 Bystrá	13/4 Bystrá

Malotriedna Základná škola v Mýte pod Ďumbierom ukončila svoju činnosť k 31.8.2010 z dôvodu nízkeho počtu žiakov.

Materská škola

Počet tried / počet žiakov	šk.r.2005/06	šk.r. 2006/07	šk.r. 2007/08	šk.r. 2008/09	šk.r. 2009/10
1	12	13	10	12	12

Zdravotníctvo:

Do 31. augusta 2010 ordinoval 1x v týždni v obci praktický lekár. Od 1. septembra musia obyvatelia obce cestovať do Podbrezovej (9 km) alebo Brezna.(12 km) autobusovou dopravou.

Zdroj: Údaje poskytnuté obecným úradom v Mýte pod Ďumbierom a Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne

2.1.2 Analýza základných demografických prvkov obce

poukazuje na nasledovné skutočnosti a predpoklady ďalšieho vývoja:

- Počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo nám ukazuje aj úbytok populácie z údajov vypracovaných obecným úradom a taktiež z odhadovaných tendencií vývoja počtu obyvateľov, čo môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb.
- Progreduje starnutie populácie, podiel obyvateľov 65 až 90 a viac ročných je v Mýte pod Ďumbierom 21,03 %. Rast zaznamenáva aj najstaršia zložka populácie, čiže 80 a viac ročný. V Mýte pod Ďumbierom predstavuje táto skupina obyvateľov podiel 5,16 %, čo je v porovnaní s celoslovenským priemerom 2,8 % údaj nepriaznivý. Tejto skupine sa najčastejšie poskytujú sociálne služby.
- Prirodzený prírastok, resp. úbytok obyvateľov je daný rozdielom pôrodov a úmrtí a zaznamenáva pokles.
- Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému

rastu indexu starnutia jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti (predlžovanie veku, zvýšená miera chorobnosti a pod.) významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie populácie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

- Podiel výdavkov na sociálnu oblasť z verejných zdrojov komunity je príliš nízky a pre potreby plánovania rozvoja sociálnych služieb do budúcnosti je nepostačujúci.
- Občania so zdravotným postihnutím sú v komunite zastúpení nominálne a percentuálne v rovnakej miere ako v ostatnej populácii v celej spoločnosti.
- Nezamestnanosť- ekonomicky aktívne obyvateľstvo väčšinou pracuje v okresnom meste Brezno alebo v Podbrezovej, v rôznych podnikoch, inštitúciách a v službách v obci alebo v okolitých obciach, v súkromných hoteloch, penziónoch, resp. dochádzajú denne za prácou do krajského mesta Banská Bystrica. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

2.2 Analýza súčasného stavu sociálnych služieb

V nasledujúcej časti je uvedená analýza sociálnej problematiky – popis súčasného stavu, najväčších problémov, možných riešení a zvolených stratégií v sociálnej oblasti. Cieľom tejto analýzy je informácia o dostatkovosti, respektíve nedostatkovosti sociálnych služieb, o potrebe ich zmeny alebo rozšírenia.

Mapovanie existujúcich sociálnych služieb bolo uskutočnené :

- na základe osobného rozhovoru so starostom obce Mýto pod Ďumbierom, tento rozhovor bol vedený supervízny spôsobom, zameraným na kvalitu a víziu ďalšieho rozvoja sociálnych služieb,
- formou dotazníka, ktorého výsledky sú prílohou komunitného plánu,
- diskusie s občanmi v produktívnom a postproduktívnom veku,
- s účastníkmi pracovnej skupiny, s ktorými bola vytvorená aj SWOT analýza, doplnená o pripomienky a poznatky skupiny seniorov a pripomienok občanov.

V rámci analýzy súčasného stavu uvádzame:

- prehľad o poskytovaných sociálnych službách (subjektoch) v obci a v spádovom okresnom meste Brezno, ktoré aktuálne pôsobia v sociálnom prostredí,
- zoznam služieb, ktoré môžu prispieť k riešeniu sociálnych problémov obce.

Subjekty poskytujúce sociálne služby v obci a v spádovom okresnom meste Brezno	Klienti sociálnych služieb	Súčasný stav sociálnych služieb
Základné všeobecné sociálne poradenstvo		
Obecný úrad v Mýte pod Ďumbierom	seniori, občania v sociálnej núdzi	Pomoc občanom, ktorí sú v hmotnej a sociálnej núdzi, poskytovanie sociálnej služby, organizovanie stravovania, príprava materiálov na posúdenie odkázanosti občana na sociálnu službu, umiestňovanie do zariadení pre seniorov, správa klubu seniorov, základné poradenstvo.
Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Brezne	nezamestnaní, občania so zdravotným postihnutím, občania po výkone trestu, občania bez prístrešia, odchovanci detského domova	Štátna správa v oblasti sociálnych vecí a služieb, zamestnanosti a plnenie úloh podľa osobitných predpisov.
Odborné sociálne poradenstvo		
Centrum poradensko-psychologických služieb (poradne pre manželstvo, rodinu a medziľudské vzťahy), v Brezne	dospelí jednotlivci, pár, rodina	Poradenstvo, terapia manželského a partnerského vzťahu, prevencia.
Strediská poradenstva – Pedagogicko psychologická poradňa	deti predškolského a školského veku, deti a mládež s rôznym druhom postihnutia, deti a mládež s narušenou komunikačnou schopnosťou	Poradňa poskytuje psychologické vyšetrenia, poradenstvo, diagnostiku a intervencie.
Agentúra podporovaného zamestnávania, Brezno (BBSK)	jednotlivec, rodina, občania s ŤZP	Sociálne poradenstvo pre ohrozené skupiny obyvateľov.
Služby zamerané na prevenciu		
A klub Hron, o.z., Brezno	jednotlivec, rodina, široká verejnosť	Prevenčné programy, klubová činnosť.
Denné centrum – Klub seniorov, Mýto pod Ďumbierom	občania, ktorí sú v dôchodkovom veku	Spoločné spoločenské aktivity.
Terénne sociálne služby		
Opatrovateľská služba, Mýto pod Ďumbierom	občan, ktorý nie je schopný samostatne si zabezpečiť niektoré životné úkony	V súčasnosti je služba poskytovaná denne. Rozsah úkonov na základe soc.posudkovej činnosti sa určuje v hodinách.

Zariadenia záchranej sociálnej siete a krízovej intervencie		
Útulok Nádej, Brezno	poskytovanie dočasného a prechodného ubytovania pre bezdomovcov	Poskytuje služby: základné sociálne poradenstvo, ubytovanie, záujmová činnosť, ubytovaní sú vedení k základným životným návykom, začlenenie do spoločnosti. Práca na zmene postoja k vlastnej existencii.
Domov pre osamelých rodičov (DSS-DOR), Brezno	osamelý rodič maloletých, ktorých život alebo zdravie sú ohrozené alebo je ohrozená výchova maloletého alebo osamelej tehotnej žene, ktorá sa ocitla v sociálnej núdzi spôsobenej stratou rodinného prostredia	Zabezpečuje bývanie, poradenstvo.
Denný stacionár občanov bez prístrešia Prístav, Brezno	ľudia bez domova	Aktívna pomoc pri vybavovaní dokladov, písaní žiadostí, vyhľadávanie zamestnania a brigád, ale prioritou je poradenská činnosť. Miesto na hygienu.
Sociálne služby na zabezpečenie základných životných podmienok		
Jedáleň pri Materskej škole v Mýte pod Ďumbierom	seniori, zamestnanci obce	Strava sa pripravuje v súlade so zásadami zdravej výživy.
Pobytové sociálne služby		
Zariadenia pre seniorov (domovy dôchodcov), Brezno, Dubová, Valkovňa	seniori, t.j. osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej osoby	Poskytuje sa ubytovanie, stravovanie, sociálne poradenstvo, zdravotná starostlivosť, doplnkové služby.
Domovy sociálnych služieb, Brezno, Dubová, Drábsko, Pohorelská Maša, Valkovňa	sociálna služba sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V alebo fyzickej osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III. Ak je domov sociálnych služieb pri zariadení pre seniorov, tak pre občanov v dôchodkovom veku	Poskytuje sa pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie
Špecializované zariadenia, Brezno, Hronec	poskytovanie sociálnych služieb občanom v piatom a	Poskytuje sa pomoc pri odkázanosti na pomoc inej

	šiestom stupni odkázanosti / zákon č.448/08 / so zdravotným postihnutím, pacienti s rôznymi diagnózami	fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie
--	--	---

Služby priamo súvisiace so sociálnymi službami:

- **ADOS (Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti)** - zabezpečuje komplexnú opatrovateľskú starostlivosť v domácnosti klienta na základe zmluvy so zdravotnou poisťovňou, výlučne na základe odporúčenia ošetrojúceho lekára. V Brezne túto službu zabezpečuje ISIS s.r.o., Nám. M.R.Štefánika 11.
- **Oddelenie dlhodobo chorých** v NsP v Brezne, Banisko 1 – poskytuje ústavnú starostlivosť pre dlhodobo chorých pacientov (doliečovanie).

V obci nie je vybudované žiadne samostatné zariadenie sociálnych služieb. Obec poskytuje terénnu opatrovateľskú službu jednému obyvateľovi obce, z toho piatim obyvateľom je poskytovaná služba vo forme podávania obedov. Mobilní seniori a zamestnanci obce si taktiež môžu zakúpiť obedy v školskej jedálni Materskej školy v Mýte pod Ďumbierom. Terénnu opatrovateľskú službu umožňuje zotrvanie klienta v prirodzenom prostredí jeho domova bez prerhnutia podporných sociálnych väzieb (*opatrovateľka bez náležitého vzdelania musí absolvovať v zmysle zákona 448/2008 Z. z. akreditovaný kurz opatrovania v rozsahu 220 hodín do konca roku 2011*). Opatrovateľka je zamestnankyňou Obecného úradu v obci, nikto z ostatných zamestnancov úradu sa za posledné roky nezúčastnil na žiadnom odbornom vzdelávaní. Jedna pracovníčka obecného úradu v súčasnosti externe študuje na UMB v Banskej Bystrici.

V okrese Brezno je niekoľko zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja ako:

- Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Hron, ŠKN 19, 976 97 Dubová
- Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Luna, Fraňa Kráľa 23, 977 01 Brezno
- Špecializované zariadenie Kotva, Hálny 39, 977 01 Brezno
- Špecializované zariadenie Tereza, Švermova 35, 976 45 Hronec
- Domov sociálnych služieb, 976 35 Drábsko 24
- Domov sociálnych služieb, Pohorelská Maša 57, 976 69 Pohorelá
- Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Tereza, Valkovňa
- Domov dôchodcov – Rehoľa sestier Albertínok, Dom sv. brata Alberta, Kuzmányho 2 Brezno

Domovy dôchodcov a domovy sociálnych služieb v blízkom okolí obce sú plne obsadené. V prípade potreby je občan zaradený do poradovníka čakateľov. Štyria obyvatelia obce sú v poradovníku čakateľov do Domova dôchodcov a domova sociálnych služieb Luna v Brezne. Do vzdialenejších zariadení pre seniorov od obce Mýto pod Ďumbierom neprejavujú čakatelia a ani ich príbuzní záujem, pretože majú pocit, že týmto riešením seniori stratia kontakt so svojim prirodzeným prostredím ktoré poznajú, kde majú známych a pre dochádzanie rodinných príslušníkov za nimi budú seniori z ich pohľadu ďaleko.

Obec poskytuje v súčasnosti tieto sociálne služby:

- terénnu opatrovateľskú službu
- stretnutia jubilujúcich starších občanov

- stretnutia seniorov v dennom centre
- uvítanie novonarodených občanov obce do života
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).

Spolky a združenia v obci:

- Denné centrum (Klub seniorov) - organizuje pravidelné stretnutia seniorov
- Dobrovoľný hasičský zbor
- Urbár
- Poľovnícky zväz - 2 ZO

Zoznam zamestnávateľských a podnikateľských subjektov, ktoré zamestnávajú vo vysokej miere aj obyvateľov z obce:

- Firma , FO Mišáni a Pacera, zámočnícka dielňa
- Ski centrum Mýto pod Ďumbierom
- Firma Ivan Čellár, výroba reziva
- Poľnohospodárske družstvo Ďumbier so sídlom v Brezne, Podkoreňová 3
- Ovčiarске družstvo Mýto pod Ďumbierom č.30
- Ajax farma - Hotel Partizán Tále
- Slovenská pošta
- Potraviny Coop Jednota - 2 predajne
- Potraviny Majer
- Predajňa zmiešaného tovaru Majer

Ubytovacie a stravovacie zariadenia v obci:

- Hotel Mýto
- Turistická ubytovňa Mýtnik
- Penzión v Stráni
- Penzión Rojas
- Penzión Encián
- Penzión Adika

Stravovacie zariadenia v obci:

- Salaš Húska
- Skicentrum Mýto pod Ďumbierom
- Espresso Markíza
- Hostinec Studnička

Ubytovacie zariadenia v penziónoch, chatách a ubytovanie v súkromí v obci: 27

2.3 Analýza požiadaviek obyvateľov obce

Súčasťou analytickej časti komunitného plánu sociálnych služieb sú aj výsledky z dotazníkového prieskumu v obci Mýto pod Ďumbierom. Dotazník obsahujúci 34 otázok bol distribuovaný do domácností obyvateľov obce. Vyplnené dotazníky bolo možné vhodiť do pripravenej schránky v Obecnom úrade v Mýte pod Ďumbierom. V termíne uvedenom na návrat dotazníkov sa ich vrátilo 69 vyplnených, čo je 46 % z rozdaných dotazníkov.

Základné údaje o respondentoch:

Pohlavie

muž	31
žena	40

Vek

26 - 35	2
36 - 45	7
46 - 55	13
56 - 65	21
66 - 75	23
76 a viac	5

Vzdelanie

základné	11
stredné	20
stredné s maturitou	23
vyššia odborná škola	4
vysokoškolské	13

Prílohou tohto dokumentu je vyhodnotenie všetkých ukazovateľov dotazníkového prieskumu v obci Mýto pod Ďumbierom.

Najčastejšie sociálne problémy respondentov:

- problém s využívaním voľného času (deti, mládež, rodiny s deťmi)
- problém s bývaním
- finančné problémy skupiny obyvateľov
- problém so zabezpečením zdravotnej starostlivosti a liekov
- konflikty v rodine
- problematické umiestňovanie seniorov v zariadeniach sociálnych služieb
- problém so závislosťou (alkohol)

Pri zisťovaní záujmu o niektoré sociálne služby pre seba alebo svojich blízkych v budúcnosti, respondenti uviedli nasledujúce odpovede:

- zariadenie pre seniorov
- denné centrum – denný stacionár pre seniorov
- opatrovateľská služba
- individuálna pomoc pre seniorov
- sociálne poradenstvo

- denné centrum – klub pre mládež a rodiny s deťmi
- prepravná služba

Z realizovaného prieskumu medzi obyvateľmi obce vyplynulo, že napriek tomu, že obec má snahu požadované sociálne služby splniť, nepostačuje to plne z hľadiska potrieb všetkých obyvateľov obce. Niektorí obyvatelia (rodiny s deťmi, rodiny so závislým členom v domácnosti, jednotlivci a seniori) o sociálnu pomoc ani nežiadajú, neprezentujú svoje problémy a potreby z dôvodu zlej finančnej situácie, nízkej informovanosti a z ostychu.

Tento vyhodnotený dotazník je nápomocný pre Obecný úrad v Mýte pod Ďumbierom, aby získal prehľad o sociálnych potrebách a požiadavkách všetkých obyvateľov.

Z hľadiska sociálnej pomoci treba pozornosť a aktivity v oblasti sociálnej práce zamerať na seniorov, ktorí sa ocitli v situácii vyžadujúcej podporu komunity. V súlade s demografickými prognózami obce táto skupina zaznamenáva najväčší progres čo do početnosti, ako aj odkázanosti na pomoc inej osoby v dôsledku predlžovania veku, nárastu miery chorobnosti, vdovstva a s tým súvisiacimi sociálnymi a ekonomickými zmenami.

Nemožno očakávať, že finančné zdroje obce budú rásť v rovnakom rozsahu ako by to bolo potrebné z hľadiska demografických prognóz starnutia obyvateľstva.

Preto je potrebné vytvárať v sociálnej oblasti také podmienky, aby boli seniori čo najviac aktivizovaní a mobilizovaní na využívanie vlastného potenciálu a potenciálu rodiny, aby mohli čo najdlhšie zotrvať v domácom prostredí a tým by bola zachovaná kontinuita ich sociálnych kontaktov. Okrem opatrovateľskej služby je vhodné, aby obec zriadila podpornú službu – „Obecné zariadenie sociálnych služieb“ – denný stacionár pre obyvateľov obce Mýto pod Ďumbierom a blízke obce (napr. Jarabá a Bystrá) pre tých obyvateľov, ktorí sú teraz čakateľmi do zariadení pre seniorov.

2.4. SWOT analýza sociálnej oblasti

SWOT analýza je nástroj strategického plánovania používaná na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ktoré spočívajú v danom projekte, musí ju obsahovať každý projektový a plánovací dokument. Je to skratka odvodená od prvých písmen anglických slov.

- **Strengths-Silné stránky** – interné podmienky, ktoré môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa,
- **Weaknesses-Slabé stránky** – interné podmienky, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa,
- **Opportunities-Príležitosti** – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť k dosiahnutiu cieľa,
- **Threats-Ohrozenia** – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa.

Silné stránky	
•	geografická poloha
•	životné prostredie
•	veľkosť obce – počet obyvateľov
•	hodnota majetku obce
•	snaha vedenia obce podporovať sociálne služby
•	existencia materskej školy v obci
•	existencia budovy pre poskytovanie sociálnych služieb
•	existencia terénnej opatrovateľskej služby

- možnosť odberu stravy z jedálne materskej školy
- fungujúce denné centrum - klub seniorov
- obecný rozhlas, obecné noviny, webová stránka obce
- postačujúca obchodná sieť s potravinami a rozličným tovarom
- aktivita seniorov vo volebných komisiách

Slabé stránky

- nepriaznivý demografický vývoj
- veľkosť obce – počet obyvateľov
- cestovný ruch – chýba strategické plánovanie
- individualizmus v podnikaní majiteľov prevádzok cestovného ruchu
- hodnota majetku obce
- doteraz nezmapované sociálne problémy obce
- chýbajúce priestory na voľnočasové aktivity rodín s deťmi a mládeže
- chýbajúce multifunkčné športoviská, ihriská, cyklotrasy, turistické chodníky a v zime prírodné klzisko
- rozšírené používanie návykových látok medzi obyvateľmi komunity (najmä alkohol)
- nedostatočná miera prevencie a boja proti návykovým látkam
- úzka škála pracovných možností
- obmedzená dostupnosť sociálnych služieb
- odchod vzdelaných mladých ľudí z obce
- nedostatok kultúrneho a športového vyžitia obyvateľov obce
- vysoká miera nezamestnanosti
- nedostatočná informovanosť o sociálnych zariadeniach a nízka informovanosť o možnostiach kompenzácií
- nemožnosť donášky obeda cez víkend a sviatky
- dlhá čakacia doba na umiestnenie seniorov v pobytových zariadeniach – t.j. nedostatočná kapacita zariadení pre seniorov v blízkom okolí obce
- nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu zariadenia pre seniorov
- absencia denného stacionára pre seniorov s respitnou starostlivosťou – odľahčovacia služba
- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti (obci chýba ambulancia praktického lekára)
- seniori by mali záujem o počítačové kurzy na zvládnutie základnej počítačovej gramotnosti

Príležitosti

- sledovať nové výzvy na získanie finančných prostriedkov pre sociálnu oblasť
- propagácia sociálnych služieb prostredníctvom obecného rozhlasu, obecných novín, webovej stránky obce
- rozvoj terénnej sociálnej služby
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- využiť priestory klubu seniorov s prepojením na voľnočasové aktivity rodín s deťmi a mládeže
- hľadanie sponzorov na počítačové vybavenie klubu dôchodcov, zavedenie internetu, priestory tiež využívané rodinami s deťmi a mládežou, tým prepájanie skupín (seniori – rodiny s deťmi – mládež)
- zriadiť denné centrum - denný stacionár pre seniorov

- zriadiť zariadenie pre seniorov, poprípade pobytové zariadenie poskytujúce služby penziónového typu (seniori s vyššou mierou samostatnosti, vyšší štandard súkromia) na základe partnerstva s obcami v Mikroregióne Chopok juh
- prepravná služba pre seniorov - na požiadanie
- vtiahnutie nových ľudí do aktivít klubu seniorov, organizovanie príležitostných podujatí na ich oslovenie
- v dennom centre – klube seniorov organizovať prednášky na aktuálne témy
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- nákup nových kníh do knižnice

Ohrozenia

- nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb
- úzka škála možností v štrukturálnych fondoch
- prehlbovanie ekonomických a sociálnych problémov obce
- absencia aktívneho prístupu niektorých obyvateľov obce k riešeniu vlastnej životnej situácie
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- paradoxne nízky záujem o služby, aj keď potreba by bola vyššia, klienti vnímajú služby ako drahé – najmä opatrovateľská služba
- z hľadiska bezpečnosti chodcov chýba chodník vedľa hlavnej cesty
- pre seniorov nevyhovujúca doprava za zdravotníckymi službami - málo spojov ku NsP v Brezne a do Podbrezovej a späť, problémy pri nastupovaní a vystupovaní z autobusov pre výšku schodov (absencia nízkopodlažných autobusov)

2.5. Zhrnutie

Zhrnutie a porovnávanie štyroch skupín SWOT analýzy nám napovedá, že existuje nerovnováha v pomere počtu a rozsahu pôsobiacich faktorov v silných stránkach k prvkom a javom pôsobiacim v slabých stránkach. Počet a pôsobenia slabých stránok je prevažujúce nad silnými. Príležitosti a ohrozenia sú tiež v nerovnováhe s tým, že prevažujú atribúty, ktoré môžu pôsobiť podporne a tým sú príležitosti.

2.6. Financovanie

Zákon o sociálnych službách ukladá obci utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu v tejto oblasti, čo znamená podporu aktivitám členov miestnej komunity na svojpomocné riešenie sociálnych problémov. Zavádza sa komunitné plánovanie na úrovni obce. Sociálne služby by tak mali zodpovedať miestnym špecifikám, potrebám klientov a vychádzať by mali z dôkladnej analýzy poskytovaných sociálnych služieb a potrieb na ich poskytovanie. Ak má obec za občana výnos z dane, je zrejmé, že sa musí o svojho občana aj príslušne postarať. Zákon o sociálnej pomoci jasne stanovuje, aké kompetencie má obec vo vzťahu k občanovi, ktorý je odkázaný na sociálnu pomoc.

Zdroje financovania:

- vlastné príjmy obce – príjmy z majetku obce, výnosy z miestnych daní a poplatkov
- podiely na daniach v správe štátu
- fakultatívne zdroje financovania, ako sú:
 - sponzorské dary a príspevky
 - vlastná doplnková ekonomická činnosť
 - zdroje zahraničnej pomoci – eurofondy
 - iné zdroje, ktoré sa môžu konštituovať v budúcom období

Tento model viaczdrojového financovania sa javí ako jediné možné riešenie na poskytnutie sociálnej pomoci občanovi, ktorý je na ňu odkázaný.

Zabezpečenie dostatočných zdrojov je základnou podmienkou fungovania a rozvoja každého sociálneho systému o to viac, že vytváraný systém sociálnych služieb obce, ktorý je oblasťou neziskového sektoru je a bude významným požadovateľom a spotrebiteľom finančných zdrojov.

V roku 2010 bola bilancia verejných výdavkov komunity obce v nominálnom a percentuálnom vyjadrení nasledovná:

rozpočet obce 2010 (v tis. €)	obec spolu	sociálna sféra	
		v tis. €	%
Výdavky spolu	565	5	0,88
Bežné výdavky	235	5	2,13
Kapitálové výdavky	330	0	0

Pre najbližšie obdobie je výhľad financovania sociálnej sféry nasledovný (v tis. €):

názov	rozpočet	rozpočet	rozpočet
	2011	2012	2013
Opatrovateľská služba	3	3	3
Hmotná núdza	0,33	0,33	0,33
Klub pre seniorov	1,55	1,55	1,55
Príspevok obce na seniorov umiestnených v zariadeniach pre seniorov mimo obce	6,50	6,50	6,50
Novozriadené denné centrum -denný stacionár pre seniorov			
Kapitálové výdavky			
Spolu	11,38 (5,78 % z bežných výdavkov)	11,38 (5,96 %)	11,38 (6,02 %)

Uvedený prehľad súčasného financovania sociálnej sféry v nominálnom aj percentuálnom vyjadrení, ale aj plánované financovanie nasvedčuje, že potreby rozvojových programov a cieľov sociálnych služieb obsiahnuté v komunitnom pláne nie je možné zabezpečiť len z verejných zdrojov rozpočtu obce. Za úspech bude možné považovať pokrytie bežných výdavkov na prevádzku súčasných sociálnych aktivít obce. Verejné prostriedky rozpočtu nebudú schopné zvládnuť financovanie kapitálových výdavkov nových rozvojových programov komunitného plánu obce.

Financovanie rozvoja sociálnych služieb v obci a realizáciu cieľov komunitného plánu je potrebné preto zamerať na čerpanie prostriedkov z fondov EÚ, ktoré sú pri zdrojovom krytí rozvoja sociálnej sféry nezastupiteľné.

3. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Cieľ 1. Sledovanie nových výziev na získavanie finančných prostriedkov pre sociálnu oblasť

Obec nemá dostatok financií na kvalitné dosiahnutie všetkých sociálnych aktivít, preto vzniká potreba získavania týchto prostriedkov z iných zdrojov a to je práve z realizovania rôznych sociálnych projektov. Týmto sa dá z neverejných zdrojov získať na sociálnu oblasť väčšie množstvo financií. Sociálna práca ponúka širokú škálu na vytvorenie kvalitného projektu. Doporučujeme uzavrieť spoluprácu s odborníkom v sociálnej oblasti na vytváranie kvalitných sociálnych projektov.

Termín: 2011 – 2016

Cieľ 2. Zabezpečenie informovanosti občana o sociálnych a s nimi súvisiacich službách

Z dotazníka a pri tvorbe SWOT analýzy bola zistená nespokojnosť s informovanosťou občanov v obci. Doporučujeme zvýšiť počet informačných tabúl, všetky informácie a aktivity obce uverejňovať na webovej stránke, sfunkčniť vo všetkých častiach obce obecný rozhlas. V obecných novinách Mýtňan pravidelne uverejňovať zrozumiteľnou formou písané informácie o sociálnych službách a pomoci pre všetky kategórie obyvateľov obce.

Termín: 2011 -2016

Cieľ 3. Vytvorenie systému na rozvoj terénnej sociálnej služby, fungovanie prepravnej služby

Trendy v poskytovaní sociálnych služieb presúvajú svoje ťažisko k terénnym službám, pretože najvýraznejšie umožňujú čo najdlhšie zostať občanovi v prirodzenom prostredí podpory svojej rodiny a priateľov aj v období zvýšenej závislosti na pomoci, tiež v prípade zhoršenia zdravotného stavu alebo chýbajúcej rodiny. V prípade kvalitnej opatrovateľskej služby, ktorá dokáže s klientom individuálne pracovať, zníži sa počet obyvateľov, ktorí budú mať požiadavku na umiestnenie v zariadení pre seniorov. Táto poskytovaná služba musí byť odborne a zrozumiteľne seniorom a ich rodinným príslušníkom vysvetlená.

Fungovanie prepravnej služby ide v súčinnosti s opatrovateľskou službou. Zvýšenie informovanosti obyvateľstva o prepravnej službe podporuje jej využívanie. Túto službu je možno

vhodne kombinovať so službami v dennom stacionári pre seniorov (odvoz seniorov do/zo stacionára).

Termín: priorita na rok 2011

Cieľ 4. Vytvorenie „Obecného zariadenia sociálnych služieb“ - denný stacionár pre seniorov

Denný stacionár – malokapacitné zariadenie s dobrou dostupnosťou, zodpovedajúce domácemu prostrediu, poskytuje ambulantné služby pre seniorov, ktorí vyžadujú pravidelnú pomoc inej osoby, pretože majú zníženú sebestačnosť. Tento typ dopĺňa terénne opatrovateľské služby, uplatňuje sa predovšetkým pri osamelosti, situáciách náhleho zhoršenia zdravotného stavu, kde sa predpokladá zlepšenie a pre ľudí s demenciou. Tieto služby sú výraznou podporou pre opatrujúcu rodinu, pretože poskytujú starostlivosť seniorom v čase zamestnania rodinných príslušníkov. Umožňuje seniorom zotrvať čo najdlhšie v rodinnom prostredí, napriek vyššej závislosti na pomoc inej osoby. Seniori nebudú mať potrebu odchádzať mimo svojho bydliska do vzdialenejších domovov sociálnych služieb a domovov dôchodcov.

Z analýzy vyplýva, že v obci sa daná služba nenachádza, ale významne by dopĺňala terénnu opatrovateľskú službu. Toto zariadenie-služba môže slúžiť po dohovore aj pre obyvateľov neďalekých susedných obcí, ako sú napr. Jarabá a Bystrá. Dá sa predpokladať, že táto služba by mohla spočiatku uspokojiť potreby 6 – 10 seniorov s nižším stupňom závislosti, prípadne potreby seniorov žijúcich v jednočlenných domácnosti. Po sprevádzkovaní „Obecného zariadenia sociálnych služieb“ môže zariadenie začať ponúkať aj odľahčovacie – respitné služby pre obyvateľov so zdravotným postihnutím, ktorých opatrovanie je t.č. zabezpečované v domácom prostredí. V tomto zariadení bude denná ponuka stravovania dôchodcov s ponukou diétnych jedál, pranie ich prádla a dočasné požičiavanie kompenzačných pomôcok.

Je potrebné individuálne informovať seniorov, ich rodiny a lekárov o výhodách takéhoto typu služieb. Žiadosti o tento typ služieb sa začínajú objavovať až po minimálne ročnom etablovaní sa takéhoto zariadenia v obci, ich potrebnosť možno vnímať ako latentnú. Taktiež vysvetliť obyvateľom systém poberania opatrovateľských a kompenzačných príspevkov, nárok na osobnú asistenciu, príspevok na benzín a auto, aby medzi obyvateľmi opadol strach z tejto ponúkanej služby.

Termín: priorita pre roky 2012 – 2016

Cieľ 5. Vytvorenie poradenského centra

V „Obecnom zariadení sociálnych služieb“- dennom stacionári vytvoriť centrum poskytujúce sociálne poradenstvo (nie len pre seniorov obce), kde by bol na začiatku jedenkrát do týždňa prítomný poradca. Poskytoval by sociálne poradenstvo obyvateľom aj z okolitých obcí. Toto poradenstvo by poskytoval akreditovaný sociálny pracovník denného stacionára.

Termín: priorita roka 2014

Cieľ 6. Permanentné odborné vzdelávanie pracovníkov v priamom kontakte s klientom

Obec, ktorá poskytuje pracovníkom možnosť pravidelného vzdelávania má predpoklady ponúkať kvalitné služby. Pri rozširovaní terénnej opatrovateľskej služby a zariadení denného stacionára, podľa vzdelania sociálneho pracovníka pracujúceho v priamom kontakte s klientom, so stredoškolským vzdelaním, doporučujeme akreditované 50 hod. vzdelávanie v oblasti individuálne plány rozvoja osobnosti, 150 hod. vzdelávanie v oblasti inštruktor sociálnej rehabilitácie. Pre opatrovateľky ktoré nemajú príslušné vzdelanie 220 hod. kurz z oblasti opatrovateľstva. Podrobnejšie informácie na www.rpsp.sk

Termín: roky 2011, 2012

Cieľ 7. Vytvorenie systému hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách do budúcnosti počíta s povinnosťou subjektov poskytujúcich sociálne služby poskytovať ich v súlade so štandardami kvality sociálnych služieb. V nasledujúcich rokoch bude potrebné vytvoriť pre každú organizáciu systém hodnotenia kvality sociálnych služieb, zabezpečiť vzdelávanie v oblasti kvality sociálnych služieb pre vedúceho pracovníka „Obecného zariadenia sociálnych služieb“ - denného stacionára pre seniorov, ktorý bude zastrešovať terénnu opatrovateľskú službu a sociálne poradenstvo.

Termín: prioritne ihneď po zriadení „Obecného zariadenia sociálnych služieb“

Cieľ 8. Vytvorenie systému pravidelnej supervízie a odborného poradenstva pre koordinátora sociálnej politiky v obci

Pravidelná supervízia vedúcich pracovníkov, ako aj priamych poskytovateľov sociálnych služieb je predpokladom transparentného rozdelenia kompetencií. Občanovi odkázanému na sociálnu službu poskytuje maximálne záruky kvality sociálnych služieb. Utvorí sa tým systém komplexných sociálnych služieb, ktoré budú reflektovať na potreby občanov a zabezpečia efektívne fungovanie zariadenia. Financie na supervíziu je možné získať z projektov (supervízia býva častou projektovou položkou v sociálnej oblasti). Neziskovú organizáciu, ktorá je špecializovaná na supervíziu organizácií nájdete na www.rpsp.sk Doporučené intervaly supervízie jedenkrát ročne.

Termín: rok 2012

Cieľ 9. Zabezpečenie prepojenia zdravotných a sociálnych služieb

Za slabú stránku života v obci možno považovať zrušenie ambulancie praktického lekára v obci. Nie je to špecifikum tejto obce, ale je to systémový problém. Bude potrebné zo strany starostu obce zosilniť tlak na jej obnovenie. Z analýzy vyplynulo, že pre občanov (najmä z radu seniorov) vznikajú z dôvodu zrušenia ambulancie lekára záťažové situácie, čo nevytvára pre nich v obci pocit bezpečia.

Termín: čo najskôr

Cieľ 10. Kombinované využívanie priestorov denného centra – klubu seniorov

Využívať priestory klubu seniorov, ktoré nie sú denne obsadené touto vekovou kategóriou na voľnočasové aktivity mládeže a rodín s deťmi. Hľadať sponzorov na počítačové dovybavenie a zmodernizovanie tohto zariadenia, tiež na zavedenie a financovanie internetu. Doporučujeme sledovať stránky rôznych nadácií a kont, kde bývajú vypísané výzvy na projekty, ktoré sú mnohokrát zamerané práve na tieto aktivity. V dotazníku zo strany občanov – seniorov obce bola požiadavka zabezpečiť počítačové kurzy na zvládnutie počítačovej gramotnosti. Vybavenie priestorov počítačmi umožní tieto kurzy realizovať formou dobrovoľníctva z radov mládeže.

Termín: rok 2012

3.1 Vyhodnocovanie a plnenie komunitného plánu sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb v obci Mýto pod Ďumbierom je časovo určený na obdobie rokov 2011 – 2016. Tvorí základ pre tvorbu rozpočtu obce v sociálnej oblasti. Realizácia komunitného plánu sociálnych služieb v obci bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý bude každoročne aktualizovaný a vyhodnocovaný.

Medzi kľúčové úlohy obce bude patriť:

- realizovať projekty, ktoré pre obec prinesú želaný efekt a budú trvalo udržateľné,
- pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie plánu,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky na realizáciu navrhnutých aktivít.

Komunitný plán možno dopĺňať:

- ak sa zmenia priority,
- mimoriadne sa získajú finančné prostriedky na konkrétne aktivity,
- objavia sa nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb:

- Komunitný plán sociálnych služieb je základný rozvojový dokument, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých aktivít podporujúcich rozvoj v oblasti sociálnych služieb.
- Je záväzný pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce.
- Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety.

4. Záver

Podstatnou fázou tvorby stratégie komunitného plánu bola analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce Mýto pod Ďumbierom s prihliadnutím na analýzu sociologických a demografických údajov obce.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2011 – 2016. Je vypracovaný v súlade so zákonom č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Komunitný plán sociálnych služieb je legislatívne záväzným dokumentom, je zároveň otvorený potrebám občanov obce, participácii poskytovateľov sociálnych služieb, s cieľom dôsledného a efektívneho naplňovania stanovených priorít.

Sociálne potreby obyvateľov komunity a kvalita ich života sú na poprednom mieste záujmu obce Mýto pod Ďumbierom. V rámci poskytovania sociálnych služieb občanom je dôležitá snaha využívať také nástroje, ktoré umožnia občanovi zotrvať čo najdlhšie v prirodzenom prostredí. Zámer obce je, aby potreby občanov boli uspokojené vhodnou formou pomoci a starostlivosti a aby viedli k podpore občana v jeho nezávislom a zmysluplnom živote.

Pramene a zdroje tvorby komunitného plánu obce Mýto pod Ďumbierom

Legislatívne pamene:

- Ústava SR
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z.z.o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.455/1991 Zb.o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 36/2005 Z.z.o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 305/2005 Z.z.o sociálno právnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- www.employment.gov.sk

Programové pamene:

- Národný program ochrany starších ľudí, MPSVR SR, Bratislava 2005
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb, Bratislava 2009
- Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života, MPSVR SR, Bratislava 2000
- Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách, MPSV SR, Bratislava 2006
- www.employment.gov.sk

Odborné pamene:

- Autorský kolektív: Rozvoj komunitných sociálnych služieb, Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, ISBN:80-92260-1-9, Praha 1997
- Autorský kolektív: Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, ISBN 80-92260-1-9, Praha 1997
- Holúbková, S. Krupa, S.: Sociálne služby pre občanov – manuál pre obecné a mestské úrady, Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, Bratislava 2001
- Matoušek, O.: Metódy a řízení sociální práce, Portál, Praha 2003
- Woleková, H. - Mezianová, M.: Mini příručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb, SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien, Bratislava 2004
- www.socioklub.cz

Ostatné pamene a zdroje:

- potreby, podnety a návrhy obyvateľov obce Mýto pod Ďumbierom a členov pracovnej skupiny
- materiály, informácie a štatistické údaje z Obecného úradu v Mýte pod Ďumbierom
- www.upsvar.sk
- www.statistics.sk
- www.mytopoddumbierom.sk